

Jag tillåter mig därjämte hemställa, att det utskott, som får denna motion till förberedande behandling, behagade formulera det ifrågavarande villkoret så, att det med motionen afsedda ändamålet vinnes.

Stockholm den 24 januari 1911.

C. Wallentin.

Herman Andersson.

Carl L. Olausson.

Georg Engström.

Nr 69.

Af herr **Martin**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t* angående *främjande af skärgårdsbefolkningens egnahemsrörelse.*

Egnahemsfrågan har under senare åren, glädjande nog, varit föremål för Riksdagens särskilda omsorg. Dock torde de, som dragit största nyttan af de fördelar staten i detta hänseende bjuder, hufvudsakligast utgjorts af jordbruksbefolkning och industriarbetare. För den betydande del af den svenska befolkningen, som har sin utkomst af fiske, ha de nuvarande bestämmelserna för erhållande af egnahemslån däremot icke varit i egentlig mening fördelaktiga.

Egnahemsidéns grundprincip är ju den, att egnahemsbyggaren antingen skall skaffa sig ett stycke bördig jord, hvaraf han kan få sin hufvudsakliga bärgning, eller ock ett yrke att lefva af och det egna hemmet i så fall endast utgöra bostad. Ingen af dessa förutsättningar för erhållande af egnahemslån är tillämplig för skärgårdsbefolkningen, som till större delen lefver af fiske.

Inga stora bördiga gods för inköp och styckning stå till förfogande i skärgården. Där finnas blott små hemman och i öfrigt tusentals större och mindre holmar, hvilka äro så karga och ligga så olägligt till ur kommunikationssynpunkt sedt, att ingen vågat slå ned sina bopålar därstädes.

Sträfvandena för en bättre tingens ordning ha icke nått dit ut. Landsbygdens fysionomi har i många afseenden undergått en storartad förändring under den senaste tiden, det ena egnahemssamhället efter det andra har uppstått, det ena stora godset efter det andra har styckats till småbruk. Men all denna utveckling har lämnat skärgårdarna oberörda.

Hvad är då orsaken till detta? Först och främst torde det få tillskrivas de städse rådande dåliga kommunikationsförhållandena. Goda kommunikationer äro ju ett lifsvillkor för all nutida utveckling på det materiella området och äfvenså för att man verkligen skall kunna i större utsträckning än hittills afvinna skärgårdarna de produkter — hufvudsakligast fisk — som så rikligt förekomma därstädes. Detta gäller skärgårdarna i lika hög grad som för fastlandet.

Ej heller synas några egnahemsbolag intressera sig för skärgårdarnas egnahemsfråga. De anse sig möjligen sakna befogenhet att sträcka sin verksamhet till denna folkkategori. Det är kanske också mindre lönande, så länge fastlandet bjuder lämpligare platser och fördelaktigare villkor att exploatera. Det synes därför, som om särskilda åtgärder borde vidtagas för att underlätta bildandet af egna hem i våra skärgårdar. Jag är öfvertygad om att så måste ske; för så vidt man tror, att just känslan af att veta sig äga ett eget hem är drifkraften till att så många under umbäranden och bekymmer ägna sig åt våra stora hufvudnäringar: jordbruk och fiske, torde man också erkänna, att det finnes goda grunder för denna åsikt.

Under senare åren har fiskerinäringen tagit ett storartadt uppsving i vårt land. Statsmakterna ha med tanke på de stora kapital, som kunna hämtas ur hafvet, sökt på olika sätt understödja denna näring. Men detta understöd har icke egentligen samma syfte som denna motion, nämligen att skaffa flera armår, som vilja ägna sig åt fisket. Några direkta åtgärder för att söka förmå flere att ägna sig åt detta yrke, att locka det uppväxande släktet att stanna kvar vid denna deras modernäring i stället för att söka sin utkomst på andra håll, synas mig icke vidtagits. Dock synes mig detta vara det viktigaste af allt.

Det är mycket i våra dagar, som lockar bort den uppväxande ungdomen från det sträfsamma lif skärgårdsbefolkningen måste lefva, sträfsammare kanske än för någon annan af det arbetande folket. Så får icke fortgå. Stora kapital gå därigenom förlorade för landet.

Jag tror, att man bör undersöka, huruvida icke, i likhet med hvad fallet onekligen är vid jordbruket, egnahemsrörelsen kunde vara medlet att förmå allt flere att ägna sig åt fiskerinäringen.

Kunde från statsmakternas sida något göras för att förmå så många som möjligt att bilda egna hem i våra skärgårdar, skulle med all visshet fisket därigenom främjas.

De nuvarande bestämmelserna för erhållande af egnahemslån passa emellertid icke till våra skärgårdsförhållanden. Åtminstone synes den ringa utveckling, nämnda rörelse tagit i våra skärgårdar, bekräfta denna uppfattning.

De stora obebodda öarna i våra skärgårdar bjuda icke nybyggaren någon jord att bruka. Det behöfs i egentlig mening icke heller. Det är fastmera plats att bygga sin stuga och förvara sin redskap på, som fiskaren behöfver. Men ön är oftast stor och ställer sig för dyr för inköp af en enskild fiskare. Att dela på den låter sig icke gärna göra, då ägaren antingen vill afyttra den hel eller ock behåller den.

Här kan då sättas i fråga, om icke särskilda bestämmelser för erhållande af egnahemslån för fiskare och sjömän, som vilja skapa egna hem i våra skärgårdar, borde finnas. I alla händelser synes mig frågan vara af den vikt, att den tarfvar en allsidig utredning.

Skärgårdsbefolkningens egnahemsfråga torde äfven vara af största betydelse för sjöfartsnäringen. De utmärkta svenska sjömännen, hvilka äro eftersökta af snart sagdt hela världens handelsmariner, rekryteras hufvudsakligast ur skärgårdsbefolkningens leder. Ju flera, som bosätta sig i våra skärgårdar, dess större tillgång få vi också på dugliga sjömän. Det är således i dubbel mening ett riksintresse det här gäller att bevaka.

På grund af hvad jag har anfört får jag därför vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t begära utredning, i hvad mån, genom förändring eller tillägg till nuvarande bestämmelser om beviljandet af egnahemslån, egnahemsrörelsen i våra skärgårdar kunde främjas, äfvensom huruvida på annat sätt bildandet af egna hem för skärgårdsbefolkningen kunde underlättas, samt att Kungl. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill denna utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 25 januari 1911.

Karl Martin.